



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt IX. An teneatur Religiosus illa, quæ sine licentia Prælati expendit, restituere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

quæ strictiorem servant paupertatem, forte minor quantitas gravis materia judicari possit. Quod si nobis quispiam objecerit, viros graves & peritos aliarum Religionum, majorem quantitatem prædictâ sine scrupulo dispensare. Resp. 1. Sapientiores esse eos, qui pro nostrâ sententia citati, quos æquum esset hac in re, omnes quantumvis graves & religiosos, qui paupertatem exactè observare cupiunt, sectari. Resp. secund. præfatos etiam Religiosos sine scrupulo dispensare decem & duodecim argenteos, ex quo tamen colligere non licet, nobis id esse permiffum. Unde addo tertio credendum esse illos à Prælati suis tacitam vel expressam licentiam habere, & contrarium sine temeritate judicari non posse, hæc autem interpretativa facultas apud nos locum non habet ut in 3. parte hujus Tractatus comprobabimus.

Ex dictis elicitur primò, gravius peccare Religiosum, qui ab alio Religioso ex his, quibus utitur, dictam quantitatem assumeret, quam illum, qui eandem vel à seculari, vel à communibus Conventus bonis futaretur. Ita colligitur ex Conc. Mediolanen. l. 1. parte confit. c. de monialibus, ubi postquam docuit proprietarios castigandos esse, subdit: *Et multo magis, quæ ex communi, aut ex eo quod alicujus usus tributum sit, furtum sibi aliquid vendicaverit.* Et ratio est, quia majoris perturbationis causam præstat, & aliorum Religiosorum propter hoc estimatio diminuitur, & ut claves in Religionem introducantur, viam pandit, quæ multa secum damna advehere solent, licet hæc major gravitas non sit intra limites Voti paupertatis.

Secund. Ex dictis constat idem de aliis rebus pretio æstimabilibus, ut sunt vestes, cibi &c. quod de pecunia, censendum esse; hinc qui sine tacito vel expresso Prælati consensu acciperet, daret, vel à Conventus bonis subriperet notabilem harum rerum quantitatem, dubio procul mortalis noxæ reus fieret, idque hæc porissimum ratione quod (ut in Cap. 4. 1. partis dictum fuit) non modo pecunia, sed quæcumque alia res pretio æstimabilis est materia Voti paupertatis. ideoque non tantum is, qui notabilem pecuniæ quantitatem sibi assumit, contra illud peccat, sed etiam qui aliis ex rebus etiam comestibilibus eandem quantitatem infideliter distribuit; nisi alias tacita vel interpretativa licentia prælati præsumeretur, quam puto præsumi sæpenumero in Religionibus laxioribus, minimè vero in reformatis, in quibus omnia etiam minima, sine Prælatorum prævia licentia nec accipi nec dispensari à Religiosis possunt.

Restant tamen circa traditam doctrinam duo dubia explicanda; Primum est, si multi Religiosi aliquam rem notabilis quantitatis sibi assumant, an omnes peccent mortaliter, quamvis pars, quæ sigillatim unumquemque illorum contingit, minima sit, ex monasterii bonis? Resp. affirm. quia quilibet illorum ita peccat, ac si totam illam solus sibi assumeret, idque manifesto exemplo comprobari quam facile potest, ducto ab his, qui communi consensu vineam ingredientibus notabilis damna inferunt, in hoc enim casu omnes concedunt quemlibet ex illis lethaliter delinquere. Nec valet excusatio dicentium, res Conventus esse communes, quia (ut supra dicebamus) non eatenus communes

sunt, ut quilibet illorum habeat jus ad fumendum ex illis quicquid sibi adlibnerit, sed quatenus in communem omnium utilitatem à Prælati dispensari debent, & non à subditis.

Secundum dubium est; utrum peccet mortaliter Religiosus, qui multoties res parvi momenti sibi assumit, ita ut ex omnibus illis notabilis quantitas confurgat. Resp. cum Navarro de regular. conf. 75. n. 28. & Grassis 1. part. lib. 3. Cap. 5. n. 51. multa furta parva in Religioso, quamvis notabilem quantitatem attingant, non esse peccata mortalia, si sine fraude fiant, id est, si fiant sine intentione multoties fumendi per partes, quod totum simul sumi non potest. Et ratio est, quia sicut similia furta in uxore & filiisfamil. à peccato mortali excusantur, ita pariter in Religioso, qui filius etiam est, excusanda videntur.

C A P V T IX.

An teneatur Religiosus illa, quæ sine licentia Prælati expendit, restituere.

PRimo in hac re constituo Religiosum ad restituendum teneri. Et ratio est, quia omnem furcum inducit restituendi obligationem, atque ideo si Religiosus furatus fuerit, ad restitutionem tenebitur. Quod ut determinare & delucidè magis explicetur; ex superioribus notandum, peccatum proprietatis crebro ipsi furto conjungi, ut v. g. quando Religiosus ex bonis Conventus extraneis quippiam distribuit; quando vero à furto se junctum est, ut, si ex his, quæ usui habentur, vel ex communibus Conventus bonis aliquid alii ejusdem Conventus Religioso tribuat, in hoc enim casu, ut supra Cap. 2. hujus partis probavi, quamvis peccet Religiosus contra votum paupertatis, nihil tamen furatur.

Hoc supposito addo secund. quando Religiosus nihil furatur, nihil restituere teneri, tenebitur tamen ulterius ab actione dispensandi cessare, & si res dispensata adhuc permaneat, ut v. g. si sit vestis, aut liber, quæ facilius permanere possunt, tenebitur accipientem monere, ut sibi, vel in eos usus reddat, quibus antea erat à Prælato depurata.

Dico tertio. Quando Religiosus furtum simul cum proprietate committit, exempli gratia, quando ex bonis monasterii extraneis, sine licentia aliquid donat, vel alio modo alienat, tenetur rem alienatam Conventui reddere, & si ad tertiam personam devenit, ut ad Conventum redeat, conari; si tamen res illa ab accipiente bona fide consumpta est, non tenebitur accipientem restituere. Ita sentiunt Cordoba in summa quest. 109. Antoninus 3. part. tit. 16. Cap. 1. §. 11. morab. 4. Sylvest. verbo Religio. 6. n. 7. Navarra Lib. 3. de restit. Cap. 1. num. 181. & num. 200. & Lib. 4. Cap. 2. nu. 122. citans Paludanum & Palacios, quos & sequitur Navarra de reddit. quest. 2. mon. 20. & Comm. 2. de regul. n. 21. & conf. 75. de regul. n. 5. Molina Tomo 1. de just. Tract. 2. disput. 140. & disputa 84. imò & Prælati si donet, vel ob turpenti causam; vel sine justa causa, quia non habet ex

H h 4

officio

Gemina
incidenti
dubitationi
satisfit.

LESU

Spirit. II

officio facultatem ad hæc, restituere tenetur, ut Navarrus & prædicti affirmant.

Dico quarto, si res accepta non sit apud Religiosum accipientem, neque apud tertiam aliquam personam, tunc non teneri Religiosum illum, (maximè si sit simplex Religiosus) ad restitutionem, quia non habet unde restituat. Illi vero Religiosi qui peculium habent, tenebuntur restituere, ut multi ex prædictis docent Authores. Ex quo efficitur personam accipientem, quamvis bona fide à tali Religioso, (& si is Prælati sit,) ad rem acceptam restituendam teneri, si fortè adhuc res maneat, ut Navarr. *Cap. non dicatis, num. 31.* sequens Majorem in *5. dist. 38.* & colligitur ex citatis Authoribus in *3. Conclusionem*, & sequitur illam Guillel. Parisien. *tit. de moribus. Cap. de paupertate.* & Joan. Molanus in *Compendio Theologiæ tit. 5. Cap. 2. can. 4.* Et ratione clarum evadit, quia contra jus divinum est, ut D. Thom. docet *2. 2. q. 32. art. 7. ad 2.* ut quis lucretur, vel accipiat aliquid ab his, qui rem suam alienare non possunt, quare ad restitutionem tenetur, ut ibidem probat Divus Thomas.

C A P V T X.

De licentia Prælati, quæ præcedere debet, ut monachus justè res monasterii dispenset:

Sæpe in Superioribus docuimus Monachum sine sui Prælati licentia monasterii bona dispendentem, in virium labi proprietatis. Restat nunc, ut de eadem licentia ex parte Prælatorum requisita, breviter differamus examinantes, an præcedere debeat Prælati consensus expressus, an vero sufficiat tacitus & virtualis; deinde an ex Prælatorum silentio tacitus consensus præsumatur, & quando; præterea an aliquando ipso renuente Prælato, ex vi licentiæ, quæ debita lolet appellari, Religiosus licitè monasterii bona in suam, vel aliorum utilitatem dispenset, acedemum, an semper monachis Prælatorum expressus consensus sufficiat, ubi de justa & injusta à Prælati data licentia, nonnulla attingemus, fundatur vero universa hæc disputatio in verbis illis *Cap. Non dicatis, certum est eos nihil habere, dare, vel accipere sine Superioris licentia debere.* Et in *Cap. Cum ad monasterium, ibi: Non presumat illud accipere, sed Abbati vel Priori assignetur, & sic suscipiatur.* Ac denique in illis verbis *Cap. 2. Conc. Trident. Sess. 25. de reform. ibi Mobilium vero usum ita superiores permittant &c.* De hac igitur prærequisita licentia, sive Prælatorum permissione quæritur qualis debeat esse.

D V B I V M I.

Sufficiatne tacitus Prælati consensus, ut subditus quamcumque rem possit dispensare.

Exponitur tria licentia genera.

Opportet primo præmittere tria posse licentiæ genera in præsentem distinguere. Primum, quando Prælati expressis verbis monacho facultatem

tem aliquid dispensandi concedit, quam licentiam expressam omnes vocant, & de hac, si iusta de causa concedatur, nulla est controversia; nam si hæc præcedat, ea omnia poterit subditus dispensare, quæ talem conferens potestatem superior potest, nam, ut habetur in Regula juris in *6. quidquid aliquis potest facere per seipsum, idem per alium præstare potest*, ut in hoc etiam proposito notavit Navarrus *Comm. 2. de Regular. num. 23.*

Secund. Genus continet illam facultatem sive licentiam, quam debitam, justam sive rationabilem vocant, quæ merito tunc præsumitur, quando aliquid se offert negotium adeo justum & necessarium, ut Prælati teneatur licentiam concedere, & quam, si negat vel renitatur, irrationabiliter sit facturus invitus. Quia ratione servus & filius licitè utuntur rebus sibi necessariis, quæ Domini sunt aut Patris; etiam si sciant evidenter esse contra eorum voluntatem; quia in illo casu præsumitur consensus debitus Patris aut Domini: eodem fere modo licet debitori retinere rem creditoris, quando irrationabiliter est invitus, & in casu quo ipse creditor consensus præstare deberet, ut communis & vera habet opinio. Debitam igitur licentiam vocamus quando sese offert gravis aliqua & urgente, vel extrema necessitas; cui Prælati ex officio tenebatur subvenire, tunc si subditus, (etiam contrariante superiore) sua vel alienæ necessitati satisfaciatur, ex debita licentia, dicitur illud dispensare.

Tertium genus est licentia tacita, quam præsumptam, virtuales vel interpretativam Jurisprudenti & Theologi nuncupant, de qua latè scripsit Navarrus *Comm. 2. de Regular. num. 20. & 21.* quæ tunc præsumitur, quando probabiliter creditur Prælatum approbaturum dispensationem bonorum monasterii, à subdito, ipso ignorante, factam, si eam sciret; ut colligitur ex *l. inter omnes s. reite ff. de furtis*, in qua cavetur non committere furtum eam, qui capit alienam clam Domino, qui libenter daret illud à se petitum.

Præmitto secundo, tacitum hunc consentum Et hæc duobus modis contingere posse. Primo quando quæsi Prælati certior redditus de aliquo negotio à duplici monacho gesto, neque illud approbat, neque reprobat, & hic dicitur consensus permissivus. Alius est, quando expressè approbat, vel approbaturus creditur si sciret, & hic dicitur consensus approbativus. Rursum, tam tacita, quam expressa licentia duplex est; nimirum vel iusta, quando nempe ab eo conceditur, qui habet facultatem eam concedendi, & insuper justam causam ad eam concedendam habet. Quia ratione justam licentiam definit Navarrus ubi supra, eam, quæ justè & iusta de causa est concessa, de qua in fine hujus Partis dicemus.

His suppositis dico primo, ut subditus omnia ea possit dispensare, quæ cum licentia expressa dispensare possit, sufficit tacita licentia, sive consensus approbativus. Hæc est D. Thom. *2. 2. q. 32. art. 8. ad 1. & ad 2.* & communis omnium sententia; quia in moralibus taciti & expressi idem est judicium *l. expressi. ff. de regul. jur. & l. cum quid ff. si certum petatur*; atque ideo quicquid poterat dispensare cum licentia expressa, poterit etiam cum tacita.

Dico res.